

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет природничо-географічної освіти та екології
Кафедра краєзнавства і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИСТИЧНІ КАРТИ І АТЛАСИ З ОСНОВАМИ ТОПОГРАФІЇ ПН06

Галузь знань 24 Сфера обслуговування

Спеціальність 242 Туризм

Освітньо-професійна
програма

Статус Нормативна дисципліна

Форма навчання Денна

Семестровий контроль Залік

Курс	1
Семестр	1
ECTS	5
Годин	150

Розподіл годин

Аудиторні години				Самостійна робота		Тижневе навантаження	
Лекції		Лабораторні/практичні		денна форма	заочна форма	аудиторне	самостійна робота
денна форма	заочна форма	денна форма	заочна форма				
18	8	16	4	56	78	2	8

Інформація про викладача

	Лекції	Практичні/лабораторні
ПІБ	Буткалюк К.О.	Буткалюк К.О.
Посада	доцент	доцент
Вчене звання	доцент	доцент
Науковий ступінь	к. г. н.	к. г. н.
Профіль викладача		
e-mail	k-golovaschenko@ukr.net	k-golovaschenko@ukr.net

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «*Туристичні карти та атласи з основами топографії*» є формування у студентів загального уявлення про картографічні твори і методику використання їх у туристсько-рекреаційній діяльності

Основні результати навчання та компетентності:

№ п/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<i>Знати</i> види картографічних творів, їх зміст, структурні елементи, властивості; способи картографічного зображення; засоби укладання, генералізації, а також оформлення карт і атласів <i>Вміти</i> аналізувати і використовувати картографічні твори для потреб дослідження природи і суспільства	Загальнонаукові – базові знання фундаментальних розділів картографії, топографії, геодезії
2.	<i>Знати</i> види туристичних картографічних творів, їх зміст, структурні елементи, властивості; способи картографічного зображення; засоби укладання, генералізації, а також оформлення туристичних карт і атласів;	Загальнонаукові – базові знання в галузі туристичної картографії, необхідні для засвоєння загально професійних дисциплін

	<i>Вміти</i> аналізувати і використовувати туристичні картографічні твори для потреб дослідження туристсько-рекреаційної діяльності; давати оцінку забезпеченості туристсько-рекреаційної діяльності картографічними творами	
3.	<i>Знати</i> способи орієнтування на місцевості; методи використання карт і атласів у рекреаційно-туристичній діяльності <i>Вміти</i> здійснювати виміри, орієнтуватися за умовними знаками	Загальнопрофесійні - розуміння та сприйняття того, що ефективне функціонування туристичної сфери неможливе без якісного картографічного забезпечення
4.	<i>Знати</i> методи створення та моделювання туристичних картографічних творів в т.ч. з використанням сучасних комп'ютерних та ГІС- технологій; <i>Вміти</i> створювати найпростіші карти, схеми, плани для інформаційно-рекламного забезпечення туристсько-рекреаційної діяльності та територіального планування об'єктів туристичної галузі	Спеціально-професійні - здатність складати за даними географічних досліджень карти, профілі. Плани, мультимедійні презентації

Передумови до вивчення: При вивченні курсу «*Туристичні карти та атласи з основами топографії*» необхідні знання з теорії картографії, геодезії, топографії, географії туризму, рекреаційної географії, туристсько-рекреаційних ресурсів, маркетингу у туризмі.

Методи навчання: Метод навчання – це спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача і студентів, спрямованої на вирішення завдань освіти. З боку викладача це різноманітні спроби, які допомагають студентам засвоїти програмний матеріал, сприяють активізації навчального процесу, з боку студентів – це набуття навчальних компетентностей.

Під час викладання дисципліни «Туристсько-рекреаційні ресурси світу» викладач застосовує наступні методи навчання: за джерелом передачі та характером сприйняття інформації: словесні методи (лекція, пояснення, відповіді на запитання, дискусія), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні;

за розв'язком основних дидактичних завдань: набуття знань; формування вмінь та навичок; застосування знань; застосування творчої діяльності; засвоєння знань; перевірка знань;

за характером пізнавальної діяльності в процесі засвоєння змісту дисципліни: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; дослідницький; евристичний;

за поєднанням методів: інформаційно-повідомлюваний і виконуваний; пояснювальний і репродуктивний; інструктивно-практичний і продуктивно-практичний; пояснювально-спонукальний і частково-пошуковий; спонукальний і пошуковий.

Позааудиторна діяльність – самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів, яка реалізується за допомогою самостійних дій, що вимагають розумових і вольових зусиль і закінчуються конкретними результатами. Вона охоплює підготовку до лекцій (опанування пройденого на попередніх лекціях матеріалу для адекватного розуміння наступного матеріалу); підготовку до лабораторних занять та, за потреби, виконання лабораторних робіт у позааудиторний час; підготовку й написання індивідуальних навчально-дослідних завдань на запропоновану викладачем тему або підготовку презентації в електронній формі; підготовку до складання іспиту (у письмовій або електронній формі – дистанційне навчання).

Дистанційне навчання – це сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам певного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладача в процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння досліджуваного матеріалу, а також у процесі навчання. Основою є використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які дають змогу навчатися на відстані за відсутності викладача. В інтерактивному режимі студент отримує від викладача необхідні матеріали, відповідає на запитання під час дистанційного тестування, надсилає виконані завдання.

Консультації з навчальної дисципліни можуть проводитися в день проведення лекцій і лабораторних занять, за попередньою домовленістю або у визначений день (згідно з графіком консультацій, складеним на кафедрі).

Структурно-логічна побудова курсу:

Теми лекцій	Теми лабораторних /практичних	Самостійна робота	Оцінювання
Змістовий модуль I Теоретичні основи картографії			
Тема 1. Картографія як наука	Тема. Картографія як наука	Зв'язок картографії з іншими науками	Реферат Колоквіум
Тема 2. Карта та інші геоображення	Тема. Елементи географічних карт	Фотографічні геоображення. Зображення телевізійні, сканерні, локаційні, машинографічні та дисплейні.	Номенклатура

Тема 3. Математична основа карт	Тема. Картографічні проекції	Масштаб. Види масштабу	Вирішення практичних завдань
Тема 4. Картографічні способи зображення	Тема. Способи зображення на географічних картах	Картограми і картодіаграми	Тест Номенклатура
Тема 5: Групи карт та їх практичне використання	Тема. Системи координат	Навігаційні карти	МКР
Змістовий модуль II Теоретичні основи туристичної картографії			
Тема 6. Зародження і розвиток туристичної картографії	Тема. Зародження і розвиток туристичної картографії	Історична періодизація розвитку суспільства	Тест Колоквіум Номенклатура
Тема 7. Туристичні карти, їх класифікація	Тема. Типізація туристичних карт, їх елементи	Види туризму	Вирішення практичних завдань
Тема 8. Комплексні туристичні карти	Тема. Способи зображення на туристичних картах	Банк даних для різних маршрутів	
Тема 9. Туристичні картосхеми	Тема: Туристичні плани, схеми, путівники	Туристична карта і реклама	Тест Колоквіум Номенклатура
Тема 10. Туристичні атласи	Тема. Маркування туристичних маршрутів	Географічні атласи	Вирішення практичних завдань
Тема 11. Вимірювання по картах	Тема. Прилади для вимірювання по картах	Читання і аналіз туристичних карт	МКР
Тема 12. Система топографічних карт	Тема. Геодезичні і топографічні роботи	Супутникове позиціонування	

Оцінювання:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Модуль №1							Модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	МК	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МК	100
8	8	8	8	8	10	6	6	6	5	5	6	6	10	

Сума балів	Оцінка ECTS	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
90–100	A	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення рекомендованих навчальних і наукових першоджерел, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, логічно мислить і будує відповідь, демонструє високий рівень засвоєння практичних умінь та навичок.
80–89	B	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал і добре знає зміст навчальної дисципліни, основні положення рекомендованих навчальних і наукових першоджерел, логічно мислить і будує відповідь, демонструє вміння і навички використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань, але припускається неточностей і помилок.
70–79	C	Студент опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах, логічно мислить і будує відповідь, демонструє вміння і навички використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань, але відповідає недостатньо аргументовано, логічно і послідовно.
65–69	D	Студент має посередні знання навчального матеріалу, слабо орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах, порушує логіку і послідовність відповіді, припускається суттєвих неточностей і помилок, слабо застосовує теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.
60–65	E	Студент має посередні знання навчального матеріалу, погано орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах, відповідає непереконливо, припускається суттєвих неточностей і помилок, плутає поняття, погано вміє застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

		завдань.
35–59	FX	Студент не опанував навчальним матеріалом дисципліни, майже не орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах, відповідає непереконливо, припускається суттєвих неточностей і помилок, не вміє застосовувати теоретичні знання при розв’язанні практичних завдань.
00–34	F	Студент не знає значну частину навчального матеріалу і має фрагментарні знання теоретичного матеріалу, не орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах, не має практичних вмінь і навичок розв’язання практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання, яка передбачає:

1. Тестування (має 3-4 бали за кожне тестування) – на лабораторному/практичному занятті після завершення теми на лекційному.
2. Модульна контрольна робота (має 10 балів) – виконується на лабораторному /практичному занятті.
3. Реферат – має 10 балів.

4. Вирішення практичних завдань, ситуаційних вправ, кейсів тощо у аудиторії (має 2-5 балів за кожне завдання в межах одного заняття).

Політика навчальної дисципліни Вивчення навчальної дисципліни «*Туристичні карти та атласи з основами топографії*» потребує: відвідування лекцій та лабораторних занять; підготовки до лабораторних занять; виконання всіх завдань згідно з навчальним планом (лабораторні роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання, самостійна домашня робота тощо); роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також картографічного матеріалу, комп'ютерних файлів тощо.

Підготовка та участь в аудиторних заняттях передбачає ознайомлення з програмою навчальної дисципліни й питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспектів лекцій, а також матеріалів, викладених у підручниках, довідниках, науковій літературі, атласах, виробничих звітах, та електронних матеріалів тощо.

Виконання лабораторних та індивідуальних завдань повинно за формою та змістом відповідати вимогам (мати всі необхідні складові), що висувуються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем такої роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Присутність студентів на аудиторних заняттях обов'язкова; важливою також є їхня участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття потрібно відпрацювати. Це ж стосується студентів, які не виконали необхідні завдання. Слід дотримуватись певних правил поведінки на заняттях (неприпустимо запізнюватись на заняття; під час занять потрібно виключати мобільні телефони).

Отже, здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Студент повинен знати, що викладання запропонованої навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважають таке: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Рекомендована література

Базова

1. Алешин В. М., Серебренников А. В. Туристская топография. - М.: Профиздат, 1985. - 160 с.
2. Артамонов Б. Б., Штангрет В. П. Топография з основами картографії: Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000,

2008. – 248 с.

3. Багров Лео. История картографии. – М.: Центрполиграф, 2004.-320 с.
4. Берлянт А. М. Карта - второй язык географии: (Очерки о картографии). Кн. для учителя. - М.: Просвещение, 1985. – 192 с.
5. Гедымин А. В., Грюнберг Г. Ю., Малых М. И. Практикум по картографии с основами топографии: Уч. Пособие для студентов географ. фак. пед. ин-тов. Под ред. А. В. Гедымина. – М.: Просвещение, 1981. – 144 с.
6. Геодезичний енциклопедичний словник/ За ред. В. Літинського. - Львів: Євросвіт, 2001. – 668 с.
7. Даценко Л. М. Навчальна картографія в умовах інформатизації суспільства: теорія і практика. Монографія. – К.: ДНВП «Картографія», 2011. – 228 с.
8. Загородній В. В., Криловець М. Г., Чернов Б. О. Основи топографії та картографії, Посібник для студентів і вчителів. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 143 с.
9. Земледух Р.М. Картографія з основами топографії. К.: Вища школа, 1993.- 456 с.
10. Картография с основами топографии: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. «География» / под ред. Г. Ю. Грюнберга. – М.: Просвещение, 1991. – 368 с.
11. Козаченко Т. І., Пархоменко Г. О., Молочко А. М. Картографічне моделювання. Навчальний посібник /Т. І. Козаченко, Г. О. Пархоменко, А. М. Молочко; Під ред. А. П. Золовського. – Вінниця: Антекс-У ЛТД. 1999. – 328 с.
12. Крижова Н. О. Атлас «Туристичне намисто України» /Н. О. Крижова. – К.:ДНВП «Картографія», 2010. – 136 с.
13. Леонардо да Вінчі - географ і картограф // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2002. - № 5.
14. Леонтьев Н. Ф. Тематическая картография.– М.: Наука. 1981.– 104 с.
15. Ляшенко Д. О. Картографія з основами топографії:навчальний посібник для ВНЗ. – К.:Наук. думка, 2008. – 184 с.

Допоміжна

1. Бардин Н. В. Азбука туризма (О технике пешеходных путешествий): Пособие для учителей, руководителей туристических походов со школьниками. - М.: Просвещение, 1981.
2. Барладін О. В. Нові підходи до розробки карт туристичної тематики / ПІТ "Інститут передових технологій"[Електронний ресурс]
3. Браун Плойд Арнольд. История географических карт. – М.: Центрполиграф, 2006. – 480 с.
4. Борисовская Н. А. Старинное гравирование карт и панно. - М.: Галактика, 1992.- 211 с.
5. Вавричин М., Дашкевич Я., Кришталович У. Україна на стародавніх картах. Кінець XV - перша половина XVII ст. - К.: Картографія, 2004. - 208 с.
6. Вавричин М., Дашкевич Я., Кришталович У. Україна на стародавніх картах. Середина XVII - друга половина XVIII ст. Атлас репродукцій. - К.: ДНВП «Картографія», 2009. – 224 с.
7. Воронкова Л. П. История туризма: Учеб. пособ. - Москва; Воронеж, 1999. – 174 с.

8. Воронов А. Справочник туриста по топографии. - Краснодар: Краснодар, кн. изд., 1973.- 112 с.
9. Вортман Д. Я., Бейдик О. О. Нові аспекти виявлення, систематизації й картографування архітектурно-історичних ресурсів як об'єктів пізнавального туризму //Туристичні ресурси України. К.-1996. С. 117-135
10. Географічна енциклопедія України: В 3 т. / Відп. ред. О. М. Маринич. - К.: Українська Радянська Енциклопедія імені М. П. Бажана, 1990. - Т. 2. - С. 126-127.
11. Гордєєв А. Ю. Середньовічні морські навігаційні карти – «Портолани»// Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Збірник наукових праць. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Ювілейний випуск. – 2011. – 126 с. – С. 44-47.
12. Дрогушевська І. Л., Коляда О. І., Кучеренко Г. М. Туристичні картографічні твори // Вісник геодезії та картографії. - 2004. - № 2. - С 32-36.
13. Жупанський Я. Стародавні картографічні відомості про Україну //Україна та глобальні процеси: географічний вимір. Зб. наук. праць у 3-х томах. – Київ – Луцьк: Ред.-вид. відділ «Вежа» Волин. Держ. ун-ту ім.. Лесі Українки, 2000. – Т. 2. – 407 с. – С. 348.
14. Загородній В. В., Матусевич К. М. Основи топографії і картографії: Посіб. для вчителів. - К.: Радянська школа, 1977. – 183 с.
15. Заник В. Картографія Карпат на фоні великої політики // Карпати. Туризм. Відпочинок. - 2004. - № 1. - С. 14-15.
16. Інструкція зі знакування туристичних шляхів. Розроблено Ініціативною групою при Управлінні курортів і туризму Львівської обласної державної адміністрації. - Л., 2004. - 23 с
17. Калацюк Ю. Я. Державне науково-виробниче підприємство "Картографія" (1944-2004): Історичний нарис / Ю. Я. Калацюк, Р. І. Сосса, І. С. Руденко. - К.: Картографія, 2004. - 84 с.
18. Картография с основами топографии. Часть 1 и 2 / Под ред. А. В. Гедымина. - М.: Просвещение, 1973.
19. Маркировка туристических маршрутов: Метод, рекомендации. - М.: ЦРИБ Турист, 1975. – 68 с.
20. Маркова О. Є. Загальний огляд туристської картографії України //Туристсько-краєзнавчі дослідження. Випуск 1: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туризм в Україні: економіка та культура. У двох частинах. Ч.ІІ. – К.: КМ - «Трейдинг», 1998. – 360 с. – С. 303-309.
21. Меньчуков А. Е. В мире ориентиров. - М.: Недра, 1986. – 96 с.
22. Остроух В. Використання ГІС-технологій при підготовці до видання географічних карт і атласів //Україна та глобальні процеси: географічний вимір: Зб. наук. праць. В 3-х т. – Київ-Луцьк: Ред. – вид. відділ «Вежа» Волин. держ. ун-ту імені Л. Українки, 2000. – Т. 2. – 407 с. – С. 358.
23. Пересадько В. А. Картографічне забезпечення екологічних досліджень і охорони природи: Монографія. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 242 с.
24. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посібник /За ред. проф. Ф. Д. Заставного. К.: Знання, 2006. – 575 с.

25. Подорожі Марко Поло // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2002. - №2. - С 4-7.
26. Прасул .Ю. І. Наукові основи системного картографування регіонів України для потреб туризму (на прикладі Харківської області). Дис. на одержання вч. ступеня канд. геогр. наук. Київ-2004. – 223 с.
27. Прасул Ю. І. Наукові основи системного картографування регіонів України для потреб туризму (на прикладі Харківської області): Автореф. дис. ...канд.геогр. наук: 11.00.12. - К., 2004. - 20 с.
28. Прасул Ю. І. Системне туристичне картографування регіонів України: наукові засади, цілі, перспективи// Український географічний журнал. - 2002. - № 4. - С. 68-73.
29. Прасул Ю. І. Інформаційно-картографічне забезпечення пріоритетних видів туризму у Харківській області // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Збірник наукових праць. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Ювілейний випуск. – 2011. – 126 с.- С. 98-101.
30. Присядько В. П. Практикум з картографії: Навчально-методичний посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2004. – 68 с.
31. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Збірник наукових праць. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Ювілейний випуск. – 2011. – 126 с.
32. Салищев К.А. Картоведение. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – 406 с.
33. Салищев К. А. Картография. М.: Изд-во Московского ун-та.- 1989.
34. Салищев К.А. Картография: Учеб. для географ, специальностей ун-тов. - М.: Высшая школа, 1982.
35. Северинов В. Ф. Атласне науково-популярне картографування туристських ресурсів України //Туристсько-краєзнавчі дослідження. Випуск 1: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туризм в Україні: економіка та культура. У двох частинах. Ч.ІІ. – К.: КМ - «Трейдінг», 1998. – 360 с. – С.310-316.
36. Северинов В. Картографія туризму: 500 років на службі мандрівників// Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2000. - № 34. – С. 7-8.
37. Славетний мандрівник (до 300-річчя від дня народження Василя Григоровича Барського) // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2001. - №14.
38. Собашко В. Дорогами і стежками Карпат: Туристичний путівник. - Л.: Центр Європи, 2003. - 328 с.
39. Сосса Р. І. Історія картографування території України. Підручник. – К.: Либідь, 2007. - с.
40. Сосса Р. І. Документи про зародження державної картографічної служби в Україні // Вісник географії та картографії. - 2003. - № 1. - С 53-58.
41. Сосса Р. І. Картографічні твори, видані ДНВП "Картографія" (1945-2003): Бібліографічний покажчик. - К.: Картографія, 2004. - 248 с.
42. Сосса Р. І. Становлення картографо-геодезичної служби в Українській Народній Республіці // Вісник географії та картографії. - 2003. - № 2. - С 10-16.
43. Спутник туриста / А. В. Бирвков, И. Я. Брауде, Б. Е. Владимирский и др; сост. К. И. Вахлис. - К.: Здоровье, 1991.- 214

с.

44. Топографія з основами геодезії: Підручник / А. П. Божок, В. Д. Барановський, К. І. Дрич та ін.; За ред. А. П. божок. – К.: Вища шк., 1995. – 275 с.
45. Туристична карта України. К.: Картографія. 2003.
46. Фокина Л. А. Картография с основами топографи. – М., 2005.– 335 с.
47. Федорченко В. К., Дьорова Т. А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. / Передм. В. А. Смоля. - К.: Вища школа, 2002.
48. Чотирнадцять мандрівок Вінниччиною. – К.: Грані-Т, 2009. – 104 с.
49. Шаблій О. Володимир Кубійович як картограф // Пам'ятки України. -1996. - № 2. - С. 117-126.
50. Швець О. Історія географічної карти в стародавньому світі // Чумацький шлях. - 2001. - № 1. - С 21 - 24.

Інформаційні ресурси

1. pidruchniki.ws > [Туризм](#)
2. tourlib.net/books_ukr/petranivsky3.htm
3. tourlib.net/metod_tourism/topograf.htm
4. www.br.com.ua > ... > [Красзнавство](#)
5. www.franko.lviv.ua/faculty/.../Pr77.htm
6. elearn.univector.net/ariu/course/view.php?id=410
7. 8800.org.ua/getlink.php?linkID=37015
8. www.nuwm.rv.ua/.../elektronnij-bank-metodich..